

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Sect. 1 An esse & essentia creaturæ distinguantur inter se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

quoad applicationem & exercitium: nam hoc est minus eius, scientiam quoad directionem, & (ut sic dicam) quoad specificationem, quia exemplar est ratio efficiendi hanc vel illam naturam: loquor autem de scientia, quatenus est practica, & habet rationem artis, nam quatenus voluntatem, inducit ut efficere velit, sic potius habet rationem prudentiae, & remotius concurret, ut diximus.

Potentiam Dei unam esse.

Ultima assertio est. Potentiam diuinam in se ac formaliter unam esse & simplicissimam: continere autem omnem perfectionem potentiae actiuae, & ideo in ordine ad varias actiones posse à nobis per inadaequatos conceptus in plures secundum rationem distinguere. Hæc conclusio quoad omnes partes est simplicissima, & iuxta ea, quæ de scientia & voluntate dicta sunt: explicanda & probanda est. Nam, quod in re sit omnino simplex, constat ex simplicitate naturæ diuinæ, cui in re hæc potentia nihil addit. Item ex vniuersalitate eius & sui obiecti, quod est ipsum ens participabile ut sic. Quod vero possit ratione distinguere per inadaequatos conceptus simplicissimum est: nam etiam unitam potentiam hoc modo nos patimur, v. g. intellectum nostrum in rationem superiorem, & inferiorem per varia munera eiusdem intellectus, sine distinctione, quæ in re sit in ipsa facultate intelligendi. Sic ergo iuxta varias actiones distinguere possumus in Deo potentiam creaturam, & generatiuam ad extra, seu effectiuam per educationem formæ de potentia subiecti, quæ ulterius distinguere potest in potentiam actiuam per modum causæ proximæ, vel per modum causæ vniuersalis tantum, quia utroque modo potest Deus agere. Aliqui addunt potestiam conseruatiuam, sed hæc non est proprie distincta ab effectiua secundum conceptum, sed secundum nomen tantum, iuxta supra dicta de effectiua & conseruatione. Alii addunt potentiam annihilandi: hæc vero non tam est potentia agendi, quam non agendi: unde non addit etiam secundum intellectum propriam rationem potentiae, sed connotat libertatem seu subordinationem ad voluntatem. Iuxta hæc vero distinguere potest Theologicæ diuina potentia in naturalem & supernaturalem, sicut dicitur Deus prima causa naturalis, & supernaturalis. Sic autem denominatur potentia supernaturalis, non respectu ipsius Dei: illi enim omnis eius potentia maxime connaturalis est, quia ex propria naturali perfectione illi conuenit, sed denominatur supernaturalis in ordine ad actiones, quæ sunt supra naturam rerum creaturarum: de quibus disputare proprium est Theologorum.

De diuina prouidentia.

Atque hæc sint satis de diuina potentia: de actionibus vero eius nihil hic occurrit addendum, quæ de causalitate causæ primæ in superioribus dicta sunt. Et ideo etiam hic nihil specialiter addimus de diuina prouidentia, quia hæc præter scientiam voluntatem & operationem nil addit, sed formaliter dicit rationem, quia Deus ab æterno decreuit res huius vniuersi gubernare, easque per media conuenientia in suos fines dirigere. Cum ergo ostensum sit, & totum hunc mundum à Deo esse conditum, ordinando omnes partes eius ad vnum finem, seu commune bonum, & nihil in eo fieri sine Dei influentia ac voluntate, constat habere Deum in mente sua rationem æternam qua hic mundus regitur, quæ prouidentia dicitur. Quam licet nonnulli Philosophi, vel omnino, vel ex parte ignorauerint, ut Plin. lib. 1. cap. 7. & Cicero & alii, qui scientiam rerum particularium, aut contingentium, Deo denegarunt: grauiorem tamen Philosophi eam agnouerunt. Præsertim Tom. II. Metaphys.

Seneca lib. de Prouid. ubi ait, superuacuum esse ostendere tantum opus non sine aliquo custode stare. Idem lib. 1. Natur. quæst. Aristot. idem significauit in his, quæ supra retulimus, & 2. Phys. ubi ait naturam, ut est sub primo agente intellectu, operari propter finem, & 12. Metaph. cap. 10. inde concludit vnum esse principem, ut optima sit vniuersi gubernatio, & 10. Ethic. ca. 8. Deo tribuit curam humanarum rerum. Plato etiam in Epimenide recte sentit de prouidentia: quod etiam ex Plotino Platónico refert D. Aug. lib. 20. de ciuit. cap. 14. ubi etiam Vines nonnulla cogerit. Cicero etiam citra res humanas & liberas in reliquis non male sentit de prouidentia, ut constat ex somnio Scipionis, & ex lib. 1. de natura Deorum. Verum Philosophi præcipue attigerunt prouidentiam quoad conseruationem huius vniuersi, & quoad cursum rerum, & corporalium effectuum, qui in eo sunt. De morali autem prouidentia rerum humanarum pauca dicunt, & præsertim de premio bonorum, & supplicio malorum, circa quas res versantur potissimæ difficultates, quæ de diuina prouidentia tractari possunt: sed illæ omnino coniunctæ sunt cum his, quæ ad diuinam gratiam, & supernaturalem prouidentiam spectant: nam de his, quæ pertinent ad generalem concursum cum libero arbitrio, iam supra dictum est, & ideo cætera Theologis relinquimus.

DISPUTATIO XXXI.

De essentia entis finiti ut tale est, & de illius esse, eorumque distinctione.

Postquam dictum est de primo ac præcipuo ente, quod & est totius Metaphysicæ primarium obiectum, & primum significatum & analogatum totius significationis, & habitudinis entis, dicendum sequitur de altero membro in prima diuisione proposito, id est, de ente finito & creato. Quia vero illud non est vnum simpliciter, sed tantum secundum abstractionem, seu communem rationem, plures quæ ac varias rationes entium sub se comprehendit. ideo ac huius membri expositionem duo facienda sunt: prius declarandum est, in quo posita si communis ratio entis creati seu finiti, quod in hac disputatione propositum est, deinde diuisiones, vel subdiuisiones eius tradendæ sunt, vsque ad vltimas rationes entium, quæ sub obiecto metaphysicæ superius posito comprehenduntur.

SECTIO I.

An esse & essentia entis creati distinguantur in re.

Voniam, ut in superioribus visum est, ens, in quantum ens ab esse dictum est, & per esse, vel per ordinem ad esse habet rationem entis: ideo ad declarandum rationem entis creati à comparatione essentiae, & esse initium sumimus. De qua multa tractanda occurrunt, quæ ad intelligendam essentiam entis creati ut sic, & proprietates eius omnino necessariae sunt: radix vero omnium est id, quod proposuimus, scilicet quomodo esse & essentia distinguantur.

Suppono autem per esse nos intelligere existentiam actualement rerum, ne sit æquiuocatio in verbis, nec sit necessarium postea distinguere de esse essentiae, existentiae, aut subsistentiae, aut veritatis propositionis. Nam esse essentiae, si vere condistinguitur ab existentia, nihil rei addit ipsi essentiae, sed solum differt ab illa in modo, quo concipitur vel significatur. unde, sicut essentia creaturæ ut sic ex vi sui conceptus non dicit, quod sit aliquid reale actu habens

N esse

esse extra causas suas, ita esse essentia ut sic precise in illo sistendo, non dicitur esse actuale, quo essentia extra causas constituitur in actu: nam si esse in actu hoc modo non est de essentia creaturae, nec pertinere poterit ad esse essentiae eius: ergo esse essentiae creaturae ut sic ex se praescindit ab esse actuali extra causas, quo res creata sit extra nihil, quo nomine esse existentiae actualis significamus. Esse autem substantiae & contractus est, quam esse existentiae: hoc enim substantiae & accidentibus commune est, illud vero est substantiae proprium, & praeterea esse substantiae (ut suppono ex infra probandis) distinctum quid est ab esse existentiae substantialis naturae creaturae, & separabile ab ipso, quia non constituit naturam in ratione actualis entitatis, quod pertinet ad existentiam. Esse autem veritatis propositionis, ex se non est esse reale, & intrinsecum, sed est esse quoddam obiectivum in intellectu componente, unde conuenit etiam privationibus. Sic enim dicimus, cecitatem esse, vel hominem esse caecum, ut latius Arist. 5. Metaph. cap. 7. Est ergo sermo de existentia creata. De qua praeterea supponimus, esse aliquid reale & intrinsecum rei existentis, quod videtur per se notum. Nam per existentiam res intelligitur esse aliquid in rerum natura: oportet ergo, ut & ipsa aliquid reale sit, & sit intima, id est, intra ipsam rem existens. Nec enim res esse potest existens per aliquam extrinsecam denominationem, vel aliquid ens rationis, alioqui quomodo existentia constitueret ens actu reale, & extra nihil?

Prima sententia affirmans, distinguere realiter.

III.

DE hacigitur existentia creaturae variae sunt opinioniones. Prima est, existentiam esse rem quandam distinctam omnino realiter ab entitate essentiae creaturae. Haec existimatur esse opinio D. Thomae. quam in hoc sensu secuti sunt fere omnes antiqui Thomistae. Loca D. Thomae praecipua sunt 1. part. quaest. 3. art. 4. 2. cont. Gentes, cap. 52. de ente & essentia cap. 5. 4. Metaph. lect. 2. Quae sic interpretatur Capreol. in 1. dist. 8. art. 1. q. 1. Caiet. loc. cit. 1. p. de ente & essentia: Ferrar. dicto loco con. Gen. Soncin. 4. Metaph. q. 12. lauellus tractatu de transcendent. Item Aegid. in 1. d. 2. quaest. 4. art. 1. & laicissime de ente & essent. quaest. 9. & sequentibus, & quodlib. 1. quaest. 2. Citantur etiam Albert. sup. lib. de causis propol. 8. Avicenn. lib. 5. suae Metaph. cap. 1.

IV.

Hac prima sententia tractatur late infra se. 12. in fine.

Argumenta, quibus haec sententia suaderi solet, multa sunt. Primum, quia praedicata essentialia conueniunt creaturae absque interuentu causae efficientis: propter hoc enim ab aeterno fuit verum dicere, hominem esse animal rationale, sed existentia non conuenit creaturae, nisi per causam efficientem, & ideo non potest creatura dici actu esse, nisi facta sit: ergo esse creaturae est res distincta ab essentia eius, quia non potest una & eadem res esse, & non esse per efficientem causam. Quod si dicas, cum sit creatura, non solum fieri esse, sed etiam essentiam creaturae, responderetur, non fieri essentiam, sed fieri essentiam sub esse, seu fieri essentiam existentem, & ideo non sequi, essentiam factam distinguere ab essentia absolute, nisi ratione existentiae, quam illi addit.

V.

Hac secunda sententia tractatur late infra se. 13.

Secundo argumentor, quia esse creaturae est esse receptum in aliquo: ergo in essentia, non enim potest excogitari aliud, in quo recipiatur: ergo est res distincta ab essentia: non enim potest eadem res in se ipsa recipi. Primum antecedens probatur, quia esse in receptum est esse per se subsistens ex vi suae actualitatis: nam est omnino abstractum a subiecto vel potentia, in qua recipiatur: est ergo esse perfectissimum & summum, atque adeo purus actus, & infinitum quid in ratione essendi, ergo repugnat esse creaturae esse omnino irreceptum. Et confirmatur, quia tale esse non ha-

bet unde limitetur: non enim limitatur a potentia, in qua recipiatur, si illam non habet, neque etiam ab actu seu a differentia, quae se habet per modum actus respectu existentiae, nam cum existentia sit vltima actualitas, non constituitur per actum, quo limitetur. Ut ergo esse creaturae sit finitum & limitatum, necesse est, ut sit actus essentiae, in qua recipitur, & per quam limitatur.

Tertia ratio sit, quia omnis creatura est composita vera & reali compositione, sed prima & generalis compositio realis solum esse potest ex esse & essentia: ergo componitur omnis creatura ex esse & essentia, tanquam ex actu & potentia realiter distinctis. Maior constat, quia si daretur aliqua creatura, in qua nulla esset realis compositio, daretur aliqua creatura omnino simplex, ut substantia Angelici actu existens, si non componeretur ex esse, & essentia, esset substantialiter & omnino simplex, atque ita quodammodo adaequaret perfectionem diuinam. Quod si dicas, in ea posse remanere compositionem ex genere, & differentia, aut ex natura, & supposito, & ex subiecto & accidente, nihil horum satisfacit, quia prima compositio non est realis, sed rationis: unde non excludit perfectam simplicitatem realem. Secunda vero compositio primum non est vniuersalis omnibus rebus, quia non conuenit accidentibus, deinde eandem habet controuersiam, quam compositio ex esse & essentia: si ergo illa admittitur in substantiis creatis, cur non etiam haec? Tertia tandem compositio non est ad constituendam substantiam: nunc autem agimus de compositione & simplicitate substantiali. Ac deinde sumitur ex his vniuersale argumentum: quia sequitur, saltem de possibili, non repugnare creaturae, ut sic carere omni compositione reali, atque adeo esse summe simplicem, quod est inconueniens, quia hoc videtur esse proprium Dei. Et sequela patet, tum quia non est, cur magis repugnet ceteras compositiones excludi, quam haec ex esse & essentia, tum etiam, quia potest conservari simplex natura substantialis sine illo accidente.

Quarto in substantia composita ex materia & forma esse est quid distinctum a materia & a forma & a natura composita ex utraque: ergo est res distincta a tota essentia talis substantiae: ergo idem erit in reliquis entibus creatis. Haec consequentia est euidentis quoad res minus perfectas, quoad res vero perfectiores, ut sunt substantiae spirituales, videri potest infirma, quia illae substantiae, sicut sunt perfectiores, ita possunt esse simplices. Nihilominus tamen iuxta subiectam materiam est optima illatio, tum quia si aliqua res creata admittitur realis distinctio esse ab essentia, nulla potest ratio afferri, ob quam negetur distinguere in aliis, quia si non repugnat distinguere ex vi esse & essentiae, ut sic non repugnat ex vi talis essentiae, & talis esse creati. Tum etiam, quia si in aliqua creatura reperiuntur distincta esse & essentia, non est ex eo, quod talis est, sed ex eo, quod creatura est, & quia in illa comparatur essentia ad esse, sicut potentia ad actum, qui est extra quidditatem eius, & sine quo concipi potest, quae rationes communes sunt omni creaturae. Superest ut probemus primum antecedens, quod probatur primo, quia vel esse naturae substantialis compositae est una simplex entitas, vel composita: composita esse non potest, vrotas, vel composita: si autem sit simplex, non potest esse materia, ut per se notum videtur, neque etiam forma, tum quia est fere eadem ratio, tum etiam, quia iam concluditur, essentiam materiam existere per existentiam & se realiter distinctam, cum forma a materia realiter distinguatur, & tunc procedunt omnes rationes factae, ut idem dicendum sit de qualibet essentia creaturae. Neque etiam esse posset illa entitas idem cum tota essentia composita ex materia & forma, quia non potest simplex entitas esse, & eadem res cum re composita ex rebus distinctis, nam inuoluitur aperta repugnantia: si ergo

ergo tale esse est simplex entitas, oportet ut sit res omnino distincta à tali essentia.

Quod vero illud esse non sit composita entitas, sed simplex, probandum est primo, quia aliàs oportet, in illo esse distinguere partes, ex quibus componitur. Ex quo sequetur primo, vnam ex illis partibus esse idem cum materia ad alteram cum forma, atque ita non habebit materia esse à forma, sed ex se: unde non erit pura potentia, sed ex se habebit aliquem actum contra communem Philosophorum sententiam. Sequitur secundo, ex materia & forma non fieri vnum simpliciter, quia ex duobus entibus in actu non fit vnum simpliciter. Sequitur tertio, materiam quantum ex se posse esse sine forma, & quamcumque formam sine materia non modo de absoluta potentia, sed ex sua natura. Consequens autem quoad priorè partem est contra Philosophiam, quoad posteriorem vero etiam contra fidem: alioqui animæ brutorum essent immortales. Sequela vero quoad primam partem probatur, quia si materia habet existentiam partialem, vel illa est sufficiens, ad constituendam materiam extra causas suas: & sic habetur intertum, scilicet, quod licet desit forma: conseruabit illam. Vel est sufficiens, & sic re vera non est existentia, quia de ratione existentie est, ut sit sufficiens ad constituendam rem extra causas suas: sicut repugnat esse albedinem, & non esse ex se sufficiens ad constituendum album, Item, quia si materia non potest existere, nisi dependenter à forma, & à toto composito, cuius existentia terminari & actuari potest, superfluum fuisset dari illi propriam partialem existentiam. Item quia si materia habet propriam existentiam, per illam intelligitur prius natura existere, quam actuari per formam, ergo quamuis separaretur actualitas formæ, manebit materia ex vi propriæ existentie, quia prius non pendet à posteriori. Atque hæc rationes probant etiam alteram partem, scilicet, quod omnis forma possit naturaliter manere existens, etiam si separaretur à materia, nempe quia habet propriam existentiam sufficiens ad constituendum illam extra causas suas, per quam prius natura, atque adeo sufficiens existit. Unde Theologi, præsertim D. Tho. inde præcipue colligunt animam rationalem esse immortalem, quia secundum aliosse proprium esse, quod primo illi conuenit, & per illam toti homini communicatur.

Vltimo sequitur, ex his duabus partialibus existentibus vnam comparari ad aliam, ut potentiam ad actum: consequens est falsum: ergo. Sequela patet, nam præter illas partiales existentias, necesse est constituere integram existentiam & totalem totius nature, quæ non potest esse simplex, & omnino condistincta à partialibus existentibus, ut per se est euidens ex omnibus dictis, & quia aliàs superflua essent partiales existentie in homine, est euidens non posse fingi talem existentiam totalem & simplicem omnino condistinctam ab existentia animæ, quia nec spiritalis esset nec corporalis, cum ponatur ut adæquate committens & actuans substantiam ex corpore & spiritu constantem, & ab illa pendens. Oportet ergo, ut talis existentia constet ex partialibus: ergo etiam necesse est, ut illæ partiales existentie per se vniantur ad constituendam vnam existentiam totalem. Alioqui illa totalis non esset existentia per se vna, sed aggregatum plurium: ergo necesse est: alteram illarum existentiarum partialium comparari ad aliam ut potentiam ad actum, alioqui non possent per se vniri. Hoc autem vltimum consequens esse falsum probatur, quia esse est vltima actualitas cuiuscumque rei: imo ex propria ratione est pura actualitas nullam habens potentialitatem admittam secundum se, sed solum ratione essentia vel nature, cuius est esse. Propter quod dicitur existentia perfectior esse omni forma substantia, quia plus habet actualitatis, quam ipsamet forma, ut sumitur ex D. Thom. 1. p. q. 4. a. 1. ad 3.

Quinto, præter rationes metaphysicas adiungere Tom. II. Metaphys.

possumus Theologicam rationem, quia essentia creata separatur in re ipsa à sua existentia: ergo distinguitur realiter ab illa. Consequentia probatur ex dictis superius de distinctionibus rerum. Antecedens solet communiter probari, quia res creata cum corrumpuntur vel annihilantur, amittunt existentiam, non vero essentiam. Unde per rei corruptionem separatur existentia ab essentia. Melius vero probatur illud antecedens ex duplici mysterio fidei. Vnum est Eucharistie, in quo per consecrationem quantitas amittit naturalem existentiam, per quam existebat in pane, & acquirit aliam, quæ per se existit, & potens est reliqua accidentia sustentare. Aliud est incarnationis mysterium, in quo humanitas Christi propria & naturali caret existentia, & assumpta est, ut per existentiam increatam diuini Verbi existat.

Secunda sententia ponens distinctionem modalem.

Secunda sententia est, esse creatum distinguendum ex natura rei, seu [ut alii loquuntur] formaliter, ab essentia cuius est esse, & non esse propriam entitatem omnino realiter distinctam ab entitate essentia, sed modum eius. Hæc opinio tribuitur Scot. in 3. d. 6. q. 1. & Henric. quod. 1. q. 9. & 10. de quorum sententia postea dicam. Eandem opinionem tenuit Soto 1. Phys. q. 2. & in 4. sent. d. 10. qu. 2. & nonnulli moderni eam sequuntur. Fundamentum eorum est, quia nonnulla distinctio ex natura rei inter esse & essentiam creaturæ videtur omnino necessaria: non est autem necessaria maior, quam hæc modalis seu formalis: ergo non est maior asserenda, cum distinctiones non fiat sine necessitate multiplicandæ. Maiorem videntur primo conuincere omnia, quæ in fauorem primæ sententiæ adducta sunt. Secundo videtur probari efficaciter, quia quod est extra essentiam rei, necesse est distinguendum ex natura rei saltem formaliter ab essentia rei: sed esse est extra essentiam creaturæ, & videtur euidens, cum sit separabile ab ipsa. Unde hæc enunciatio, *Creatura est*, non est per se necessaria & essentialis, sed contingens: ergo. Tertio, quia aliàs creatura esset suum esse, & consequenter purus actus, quod est creaturæ tribuere id, quod est proprium Dei. Unde Hilarius lib. 9. de Trinit. Deo tribuit tanquam proprium illi, *quod esse non accidit illi*, sed est ipsum esse subsistens: & Boet. lib. de hebdom. cap. 1. *In rebus creatis (ait) diuersum esse id, quod est ab esse*. Minor probatur, quia hæc distinctio sufficit, ut vnum sit extra essentiam alterius, & ad veram & realem compositionem, quia vbicumque in rebus intercedit distinctio, sit ex extremis sic distinctis vera compositio. Item illa distinctio satis est, ut vnum extremum sit per diuinam potentiam separabile ab alio, quamuis non sufficiat ad mutuam seu conuertibilem separationem: ut in superioribus dictum est. Ex quo potest hæc sententia confirmari: nam licet essentia creata sit separabilis à proprio esse, & conuerso tamen ipsum esse non est separabile ab essentia creaturæ: hætenus enim factum non est, nec verisimile est fieri posse ut conseruetur existentia albedinis non conseruata albedine, & homo habeat existentiam albi, & non sit albus, & sic de aliis, ergo signum est, non esse realem distinctionem inter essentiam & existentiam, sed tantum modalem. Omitto rationes alias, quæ ad suadendas has sententias fieri solent, quia non habent peculiarem difficultatem, quæ in his, quæ propositæ sunt, non contineatur.

Tertia sententia ponens solum distinctionem rationis.

Tertia opinio affirmat essentiam & existentiam creaturæ, cum proportionem comparata, non distinguuntur realiter, aut ex natura rei, tanquam duo extrema

XI.

III.

XII.

N 2 trema

trema realia, sed distingui tantum ratione. Ita tenuit expresse & optime declaravit Alexander Alensis 7. Metaph. ad text. 22. Tenuit etiam Aureolus apud Capreolum in 1. dist. 8. quæst. 1. vbi Capreol. citat etiam Henricum, Godofredum, & Gerardum de Carmelo pro eadem sententia. Et ibi Durand. in 1. parte d. quæst. 2. eandem tenet, & Gabriel in 3. dist. 6. & ibi ceteri Nominales. Et Heruzus quodlibeto 7. quæst. 9. Gregorius in 2. dist. 6. quæst. 1. ad arg. Aureoli. Et hanc opinionem Scotistæ sequuntur, ut patet ex Anton. Andrea 4. Metaph. quæst. 3. Lich. 3. dist. 6. Eandem tenet Alexand. Achillius libr. 1. de element. dub. 3. Palacios in 1. dist. 8. disp. 1. Ioan. Alensis in lexico Theologico verbo Esse. Hanc etiam opinionem in rete tenet Niphus libr. 4. Metaph. disp. 5. licet in verbis differat, & in fine disputationis contendat controuersiam esse de modo loquendi. Rursus ibi distinguit, ex sententia Aristotelis & Peripateticorum, inter creaturas corruptibiles & incorruptibiles, ut in illis distinguatur existentia ab essentia: non vero in his, quod etiam tenet Ioannes Gaudens. 4. Metaph. cap. 3. Hoc vero non est hoc loco examinandum, quia pendet ex illa quæstione, an hæc res iudicio Arist. sint à Deo productæ, nec ne: de qua iam supra dictum est. Videtur enim Fonseca libro 4. Metaphys. cap. 3. quæst. 4. nihil in re dissentire ab hac sententia, ut à nobis declarabitur, licet secundum se sequi verbis proficetur. Possunt etiam in fauorem huius sententia, adduci omnes Theologi, qui sentiunt, humanitatem non potuisse à Verbo assumi sine propria existentia: nam id recte fundari non potest, nisi identitate essentia & existentia naturæ creatæ, de qua re legi possunt, quæ in primo tomo tertie partis scriptimus.

Tertia sententia exponitur & approbatur.

XIII. **H**æc opinio tertia sic explicanda est, ut comparatio fiat inter actuale existentiam, quam vocant esse in actu exercito, & actuale essentiam existentem. Et sic affirmat hæc sententia, existentiam & essentiam non distingui in re ipsa, licet essentia abstracte & præcise concepta, ut est in potentia, distinguatur ab existentia actuali, tanquam non ens ab ente. Et hanc sententiam sic explicatam existimo esse omnino veram. Eiusque fundamentum breuiter est, quia non potest res aliqua intrinsece ac formaliter constitui in ratione entis realis & actualis, per aliud distinctum ab ipsa, quia hoc ipso, quod distinguitur vñ ab alio, tanquam ens ab ente, vtrumque habet quod sit ens, ut constitutum ab alio, & consequenter non per illud formaliter, & intrinsece, sed quia vis huius rationis & plena decisio huius quæstionis, cum solutionibus argumentorum, pendet ex multis principiis, ideo ut distinctius procedatur, & absque terminorum æquiuocatione, quam vereor esse frequentem in hac materia, paulatim procedendum est, & distinctis sectionibus singula sunt explicanda.

SECTIO II.

Quid sit essentia creature, priusquam à Deo producat.

Resolutio quæstionis.

I.

Pincipio statuendum est, essentiam creaturæ, seu creaturæ de se, & priusquam à Deo fiat, nullum habere in se verum esse reale, & in hoc sensu præcise esse existentia, essentiam non esse rem aliquam, sed omnino esse nihil. Hoc principium non solum verum est, sed etiam certum secundum fidem. Vnde VValdensis libr. 1. doctrin. fidei antiq. cap.

8. merito ponit inter errores VVicleff. quod dixerit, creaturas habere ab æterno aliquod esse reale distinctum ab esse Dei, & Thomistæ grauius reprehendunt Scoti, quod asseruerit, creaturas habere quoddam esse æternum, quod est esse diminutum earum, scilicet esse obiectum seu essentia in esse cognito, ut videre licet in Caetano & aliis recentioribus 1. p. quæst. 17. art. 5. qui existimant illud esse cognitum ex sententia Scoti esse aliquod esse reale distinctum ab esse Dei, quod quidem merito impugnant tanquam omnino falsum, & principiis fidei contrarium, immerito tam id Scoto attribunt: nam ipsemet Scot. diserte declarat, hoc esse cognitum, quod velut resultat in creaturis ex scientia Dei non esse in illis aliquod esse reale intrinsecum ipsis, neque esse sufficiens ad fundandam relationem realem, sed rationis tantum, ut videre licet in ipso Scot. in 1. dist. 35. §. Ad ista, & dist. 36. §. Ad secundum dico, & in 2. dist. 1. quæst. 1. articulo 2. & in quodlib. quæstione 1. & 14. articulo secundo. Neque potuit Scotus aliud sentire, nam ponit hoc esse cognitum tam necessario cõuenire creaturis, quam conuenit Deo ipsi scire creaturas: quod non pendet ex voluntate seu libertate Dei: esset autem erroneum dicere, Deum ex necessitate & absque libertate communicare creaturis aliquod esse reale participatum ab ipso quantumuis diminutum, cum de fide sit, Deum operari omnia secundum cõsultum voluntatis suæ. Igitur hac in parte Scotus nobiscum conuenit in principio posito, quod esset creaturarum, etiam si à Deo sint cognite ab æterno, nihil sunt: nullumque verum esse reale habent, antequam per liberam Dei efficientiam illud recipiant.

Quin potius idem Scotus in allegata dist. 36. impugnat Henricum, eo quod variis locis asseruerit essentias rerum ex se habere quoddam esse essentia, quod vocat esse reale, æternum & improductum, cõueniens creaturis independentem à Deo, quodque in eis supponitur, non solum ante efficientiam, sed etiam ante scientiam Dei, ut ratione illius possint esse obiecta illius scientia diuinæ, quam Theologi simplicem intelligentiam vocant. Ita scribit Henricus in Summ. art. 3. quæst. 13. & 25. & quodlib. 8. quæst. 1. & 9. & quodlib. 9. quæst. 1. & 2. & quodlib. 11. quæst. 3. Cuius sententiam impugnant etiam Thomistæ, ut patet ex Heruzo quodlibeto 11. quæst. 1. & Soncinat. 9. Metaph. quæst. 4. & recentioribus D. Thom. expofitoribus 1. par. quæst. 10. art. 3. quæst. 46. art. 1. Quamquam à sententia & modo loquendi Henrici non multum discrepet Capreolus in 2. dist. 1. quæst. 2. art. 3. ad quartum argumentum Aureoli contra quartam conclusionem, vbi respondens Aureolo interroganti, an, cū res creatur, fiat id, quod omnino nihil erat, dicit fieri quidem id, quod erat nihil esse existentia, & addit: Erat autem ultra nihilitatem, quæ est carentia actualis existentia, essentia in esse essentia, quæ, absolute considerata, ut natura, vel quidditas, est subtrahibilis nihilitati existentia, & aliquiditatis existentia, hoc est, ipsi esse vel non esse actualis existentia, & ipsa secundum se semper est aliquid in genere essentiarum, & in esse intelligibili, & in potentia actua creatoris, licet non in esse reali actuali, ut declarat Henricus, Godofredus, & Bernardus de Cambrico. Hoc vero esse essentia ita postea Capreolus declarat, ut ex parte creaturæ antequam à Deo producat, non existimet esse aliquam veram rem distinctam à Deo, quæ sit simpliciter extra nihil, sed ut ex parte creaturæ dicat quandam aptitudinem, seu potius nõ repugnantiam, ut in tali esse à Deo producat: in hoc enim distinguuntur essentia creaturarum à rebus fictitiis & impossibilibus, ut chymera: & hoc sensu dicuntur creaturæ habere reales essentias, etiam si non existant: dicuntur autem habere, nõ actu, sed potestate, non per potentiam intrinsecam, sed extrinsecam creatoris, atque ita dicuntur habere non in se, sed in causa sua, vel materiali, sicut res generabiles dicuntur esse in potentia materia primæ, vel effectiua, quo-